

Naturfaglige vurderinger ved Nordre Gunnes, fritidsbebyggelse/skibakke i Kongsberg i 2023

Kjell Magne Olsen

Naturfaglige vurderinger ved Nordre Gunnes, fritidsbebyggelse/skibakke i Kongsberg i 2023

Forfatter: Kjell Magne Olsen

Publisert: 15.04.2024

Antall sider: 18 sider

Publiseringstype: PDF med aktive lenker

Oppdragsgiver: Jon Ole Bekkhus og Mette Gunnes, via Ar Plan & Landskap AS

Tilgjengelighet: Dokumentet er offentlig tilgjengelig

Rapporten refereres som: Olsen, K.M. 2024. Naturfaglige vurderinger ved Nordre Gunnes, fritidsbebyggelse/skibakke i Kongsberg i 2023. Biofokus rapport 2024-071. Stiftelsen Biofokus. Oslo.

Forsidebilder: Kambrosilurberg på toppen av kollen / bekk langs planlagt skibakke / marianøkleblom / vårerteknapp / vortetvebladmose. Foto: Kjell Magne Olsen.

Biofokus rapport 2024–071

ISSN 1504-6370

ISBN 978-82-8449-381-7

Gaustadalléen 21
NO-0349 OSLO
Org.nr: 982 132 924
post@biofokus.no
www.biofokus.no

Forord

Stiftelsen Biofokus har på oppdrag fra Jon Ole Bekkhus og Mette Gunnes, via Ar Plan & Landskap AS v/Anne Ribberud foretatt en naturfaglig kartlegging av et område planlagt utbygd med et antall hytter og anlegging av skibakke. Undertegnede har vært prosjektansvarlig og ansvarlig for både feltarbeid og utarbeidelse av rapport. Vi takker for oppdraget og godt samarbeid med oppdragsgiver i prosjektperioden.

Oslo, 15.04.2024
Kjell Magne Olsen

Nordre del av undersøkelsesområdet, vest for det lille myrtjernet. Både dette og andre fotografier i rapporten er tatt av Kjell Magne Olsen.

Innhold

1	Innledning	5
1.1	Bakgrunn	5
1.2	Oppdrag og undersøkelsesområde	5
1.3	Tidligere registreringer	6
2	Metode	7
2.1	Feltkartlegging og lab	7
3	Resultater.....	8
3.1	Fritidsbebyggelseområdet	8
3.2	Skileik-/skibakkeområdet	10
3.3	Bratt område, inkl. søndre deler av skiløype og område for alternativ skiløype	12
3.4	Adkomstveien	14
3.5	Rødlistearter og andre nevneverdige	15
4	Naturmangfoldloven § 8–10	15
5	Konklusjon.....	16
6	Referanser	16

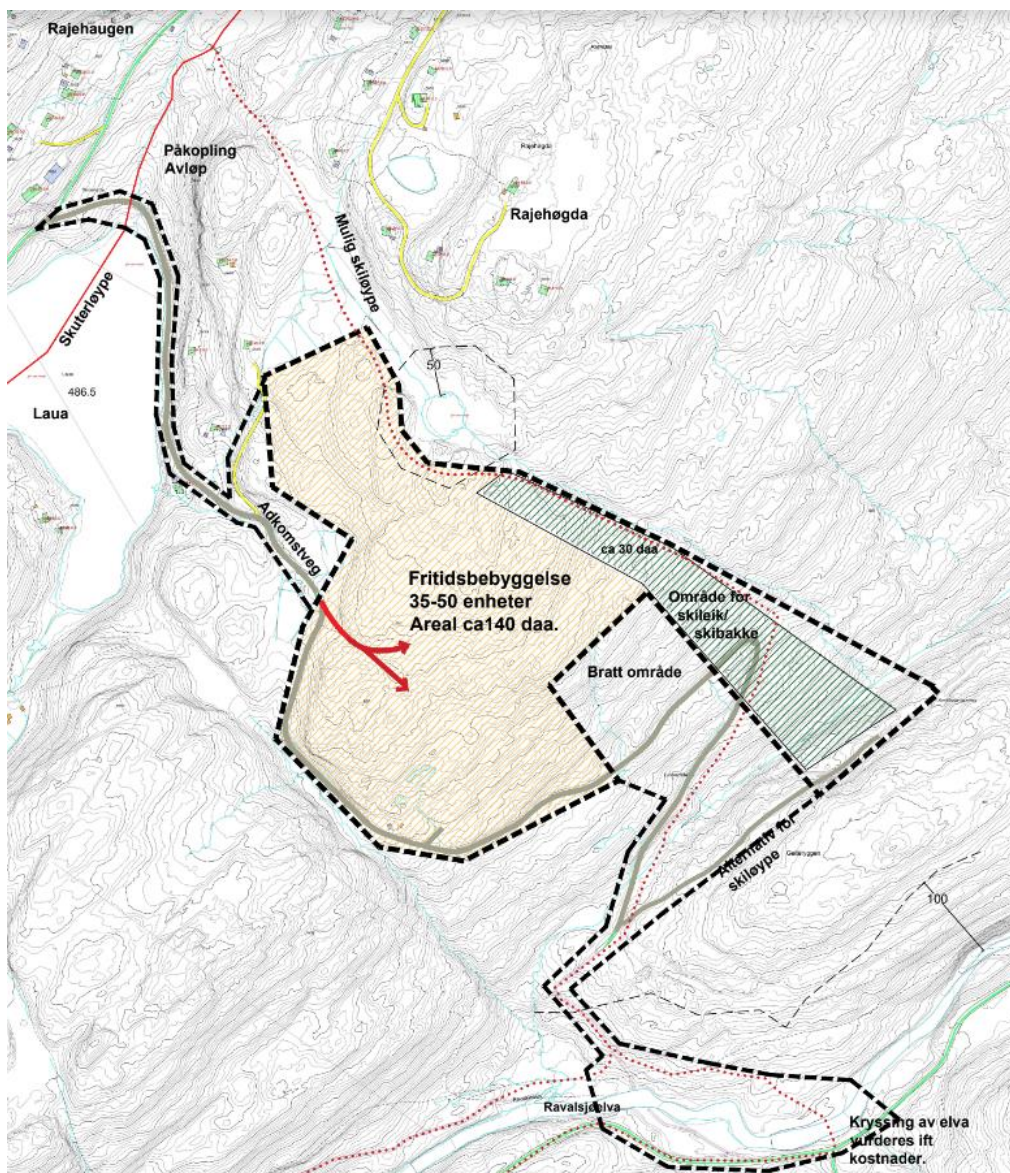
1 Innledning

1.1 Bakgrunn

Biofokus fikk i april 2023 i oppdrag fra Jon Ole Bekkhus og Mette Gunnes, via Ar Plan & Landskap AS v/Anne Ribberud å undersøke et område sør for Rajehøgda og ned mot Ravalsjøelva for biologisk mangfold, i forbindelse med at det er planlagt fritidsbebyggelse (35–50 enheter) og å anlegge skileik/skibakke og skiløype i området. Det er pr. 2023 kun én liten hytte i området, samt en grusvei, Gunnes-skauen, som slynger seg delvis langs kanten av og delvis noe inn i området. I prosjektbeskrivelsen er området kalt Nordre Gunnes, men dette navnet står ikke på kartet.

1.2 Oppdrag og undersøkelsesområde

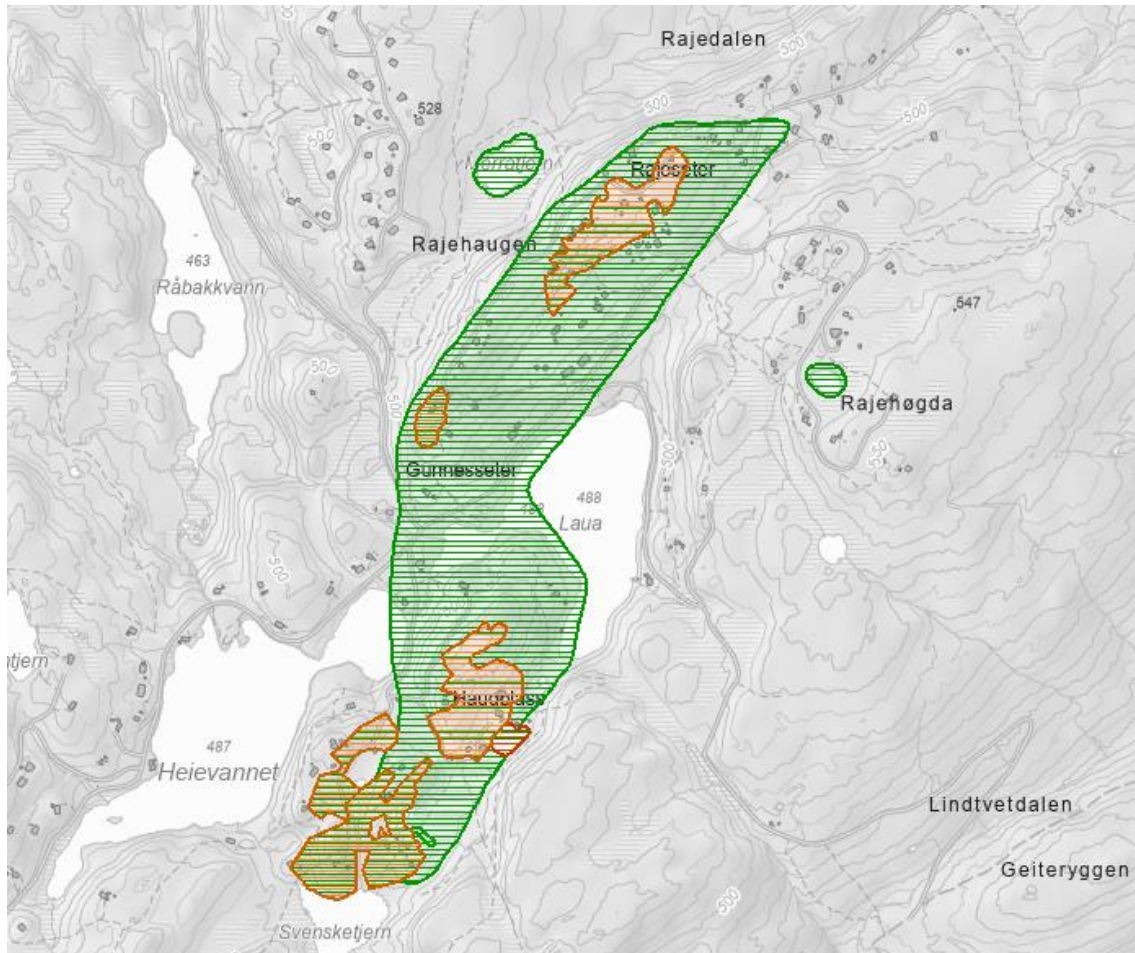
Biofokus skulle på vegne av oppdragsgiver registrere biologisk mangfold og interessante arter innenfor tre mer eller mindre adskilte delområder, se kart nedenfor. Området ligger nær Rajesetra, mellom Rajehøgda og Geiteryggen/Ravalsjøelva, sør–sørøst for tjernet Laua.

Kart over undersøkelsesområdet, med de enkelte undersøkte delområdene inntegnet. Kartet er mottatt fra oppdragsgiver.

1.3 Tidligere registreringer

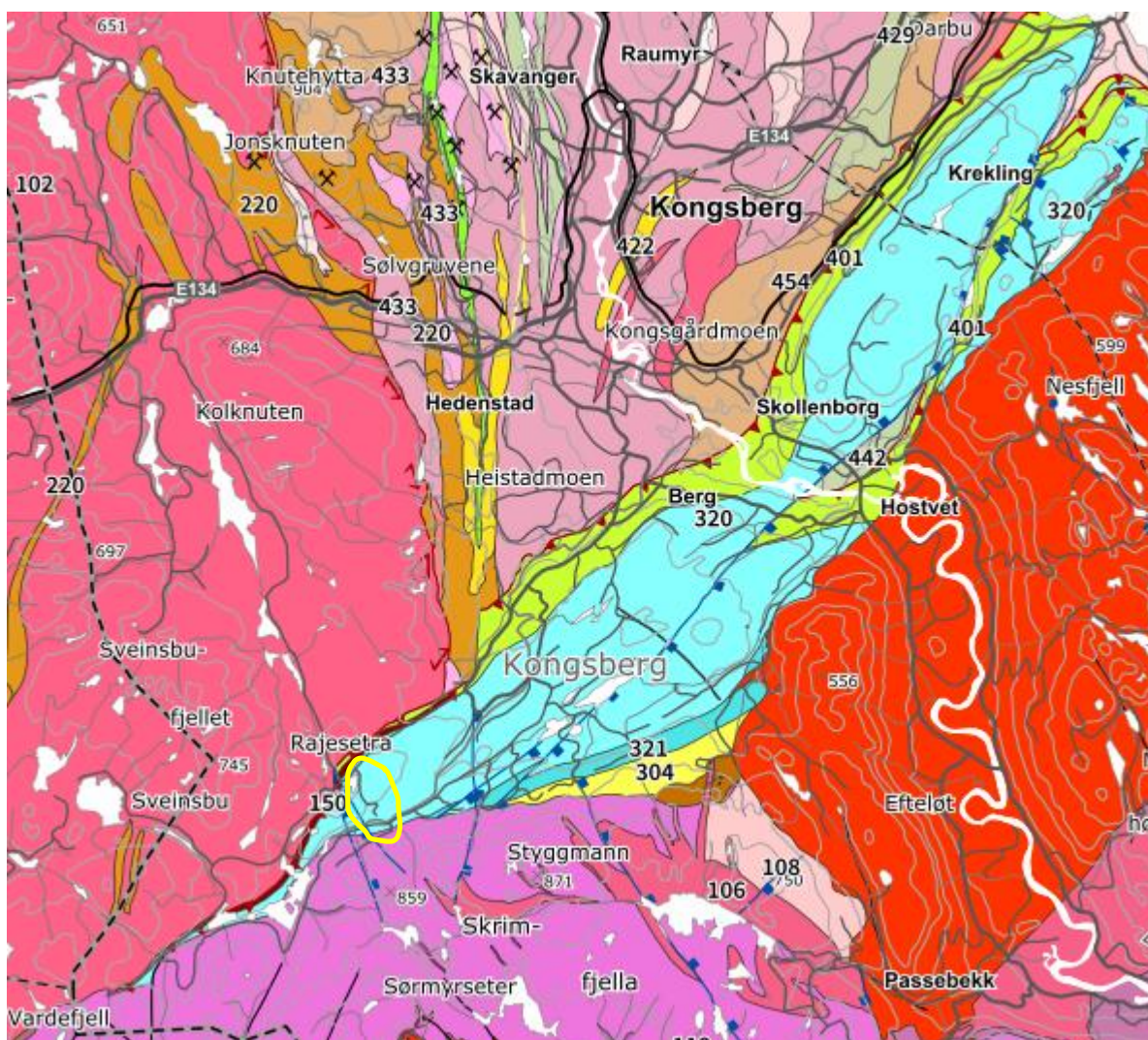
Det er fra tidligere ikke registrert noen naturtyper etter DN-håndbok 13 i undersøkelsesområdet, men en dam like nord for området er kartlagt som *Svært viktig* (A), dog med svært mangelfull beskrivelse. Noe ytterligere informasjon om denne dammen ble presentert i Olsen (2024). Det ligger også en del andre ikke så langt unna, se kart nedenfor og <https://geocortex01.miljodirektoratet.no/Html5Viewer/?viewer=naturbase>. Det er ingen naturtyper langs Ravalsjøelva i dette området.

Naturtyper i og nær undersøkelsesområdet ifølge Naturbase. Oransje arealer er i tillegg utvalgte naturtyper, alle i form av slåtte­mark eller slåtte­myr. Det er ingen naturtyper langs Ravalsjøelva i dette området.

Det foreligger noen få tidligere registreringer fra området i [Artskart](#) (foruten de som er lagt inn av undertegnede fra 2023). Noe er også kartlagt av andre i august 2023, inkl. den rødlistete skogjamne (NT). Ut over denne er det ingen tidligere registreringer av rødlistearter i området (hjerTEGRAS (NT) er funnet i nærheten i 2020 og solblom (EN) er funnet «på en myr mellom Raje og Breistul» i 1940). I dammen på Rajehøgda er det registrert storsalamander (NT) i 2006, 2014 og 2023. Også noen rødlistete fuglearter er registrert i nærområdet, og flere av disse benytter ganske sikkert også undersøkelsesområdet.

Mye av undersøkelsesområdet består av ganske triviell natur, men stedvis er det kalkrik berggrunn og noe mer krevende vegetasjon.

NGU Berggrunnskart. Undersøkelsesområdet er markert med gul ring. Hovedbergarten her er angitt som leirskifer, med bergartsenhet *Leirskifer, mergel og kalkstein, ordovicisk alder*.

2 Metode

2.1 Feltkartlegging og lab

Feltarbeidet ble utført 7. juni 2023, under fine kartleggingsforhold. En kort befaring ble også foretatt 2. juni 2023. Det ble samlet inn noe materiale ved hjelp av håv og håndplukking, med påfølgende identifisering i lab. Alle delområder ble befart.

Identifiserte dyr og planter er lagt inn i Biofokus' funndatabase, som er knyttet direkte opp mot Artskart (<https://artskart.artsdatabanken.no>), og funnene er tilgjengelige der.

3 Resultater

3.1 Fritidsbebyggelseområdet

Nordre deler av området består av fattig bærlynghei som er hogd for en del år siden, men flere steder sentralt i dette området stikker det opp rygger med kalkrike kambro-silurbergarter. Det ble imidlertid ikke funnet noen helt spesielle arter på disse. Områdene mellom knausene er nokså åpne, men det er ikke åpenbart gammel kulturmark.

Kambro-silurbergartknauser.

I sentrale deler av dette området står minst tre store furutrær. Disse bør en forsøke å bevare.

De tre store furuene sentralt i fritidsbebyggelseområdet.

Sørvestre del av dette området består av en bratt, sørvestvendt kambrosilurbergvegg ned mot Gunnesskauen. I bergveggen vokser arter som blåveis, lodnebregne, taggbregne, irrmose og vortetvebladmose. I veikanten nedenfor bergveggen kan en finne arter som vårerteknapp, og her er det også partier med åpen, sandholdig jord, som igjen er levested for flere solitære bier og graveveps. Om veien skal utvides i dette området, så bør det gjøres på vestsiden.

Fra den bratte bergveggen.

Veikanten nedenfor den bratte bergveggen. Noen steder her er det partier med åpen jord, anvendelig for gravende insekter.

Nær sørenden av området ligger noen små myrflækker, delvis assosiert med små kilder, som også inneholder noe krevende arter, som breiull, stortveblad og marihender.

Myrflækker sør i området. Sentralt i det høyre bildet står en breiull i knopp.

Et par små dammer ligger i skogkanten like innenfor den lille hytten, men de er sannsynligvis så grunne at de tørker helt ut i tørre somre (den søndre var tørr allerede i begynnelsen av juni), og de er dermed uaktuelle som salamanderlokaliteter. Ingen interessante arter ble funnet i disse.

Søndre «dam» til venstre, nordre dam til høyre.

3.2 Skileik-/skibakkeområdet

På plankartet er dette området en del av det samme området som fritidsbebyggelsen. Ca. 30 daa er markert i østre deler av området, avgrenset mot øst av en bekk med relativt lite vannføring (tørker sannsynligvis helt ut i tørre perioder). Bekken kommer fra tjernet sør for Rajehøgda og myrområdet rundt dette. Langs bekken er det ganske god kantsone, og her står noen litt mer uvanlige arter, som storblåfjær, bergmynte, breiull, taggbregne og orkideen stortveblad.

Bekken langs østsiden av skibakkeområdet. Unge planter av stortveblad til høyre.

Særlig nedre del av dette området er hogd for ikke så lenge siden, og det fremstår nå som nokså åpent. Det har her vært blandingsskog av gran og bjørk med mye blåbær i feltsjiktet.

Fra nedre halvdel av skibakkeområdet.

I nærheten av den bratte svingen i Gunnesskauen, og også langs kjerreveien østover herfra, er det flere steder en del eksponert jord og sand. Slike steder er viktige for en del solitære bier, graveveps og veiveps, og det kan godt sørges for at det til enhver tid er slike steder tilgjengelig.

Åpne jord- og sandområder er viktige for mange arter av broddveps.

Det kan legges til rette for at området beites om sommeren, slik at det her skapes et areal med naturbeitemark.

3.3 Bratt område, inkl. søndre deler av skiløype og område for alternativ skiløype

Det er planlagt en mulig skiløype fra Rajehaugen og sør-sørøstover på nedsiden av Rajehøgda, sør for tjernet der og ned langs østsiden av skibakkeområdet, ned til den krappe svingen i Gunnesskauen, hvorefter den følger veien ned til dennes ende. Sannsynligvis er det antydning at den alternativt kan gå videre helt ned til dalbunnen på nordsiden av Geitryggen og sørvestover derfra langs en eksisterende, men sterkt gjengrodd kjerrevei, som også ender omtrent ved veiens ende. Derfra går den langs en eksisterende løype ned til Ravasjøelva, over hvilken kryssningspunktet ikke er helt fastlagt (men det eksisterer allerede en ganske grei kryssning av elven like ved der løypen kommer ned).

Like ved der løypa kommer ned til Ravalsjøelva står disse skiltene. Til høyre ses den eksisterende kryssningen av elven.

Strekningen fra enden av veien og ned til elven har ingen spesielle naturkvaliteter. Østover herfra er det fattig og triviell blandingsskog av gran og bjørk med mye blåbær i feltsjiktet. Jordsmonnet her er sannsynligvis moderat kalkrikt, da det finnes små mengder med blåveis, men bergartene i området er ikke kalkrike. Det er også lite å finne langs elven, som generelt er grunn og stenete, og med kun små felter med flasketarrump. Det er imidlertid også et par større loner i elven, hvor det ble observert fiskevak. Det er en del eldre spor etter bever i området.

Snuplassen ved enden av veien. Her ble det i perioden 2.–7. juni 2023 begynt deponering av et antall lastebillass med jord. Til høyre fra løypa videre nedover mot Ravalsjøelva.

Ravalsjøelva.

Skogen langs nordsiden av Ravalsjøelva.

Fra enden av Gunnesskauen går det også en gammel og gjengrodd kjerrevei nordvestover langs nordsiden av Geiteryggen. Her er det stedvis kalkrike bergarter og en del noe krevende arter, som vårerteknapp, blåveis, taggbregne, firblad, dunkjempe, dvergjamne og stortveblad, samt flere orkidearter, men disse hadde kommet for kort på undersøkelsestidspunktet til å kunne bestemmes. Stedvis er det også mer fattig og med triviell vegetasjon.

Langs kjerreveien på nordsiden av Geiteryggen.

Det bratte området videre nordover fra Geiteryggen er hogd for en stund siden, og det er nå i stor grad bare småtrær her, men også enkelte større står igjen.

Skiløypene som eksisterer og planlegges kan lages nokså brede og legges til rette for beiting om sommeren. Hvis mulig, kan knuste masser av kambrosilurberg brukes, slik at arealene også blir kalkrike.

3.4 Adkomstveien

Ingen interessante forekomster ble funnet langs adkomstveien mellom Rajeveien og fritidsbebyggelseområdet.

Fra veien langs østsiden av Laua. Til høyre den store steinen som markerer stedet hvor veien inn til fritidsbebyggelseområdet er planlagt (ved begynnelsen av rød pil på kartet på side 5).

3.5 Rødlistearter og andre nevneverdige

Kun noen få ytterligere rødlistearter ble registrert i området i 2023: marianøkleblom (VU) står like på nordsiden av Gunnesskauen 190 m øst–nordøst for den lille hytten, en hunn av storsalamander (NT) ble observert i tjernet nedenfor Rajehøgda (dammen ligger egentlig utenfor undersøkelsesområdet, men deler av influensområdet ligger innenfor) og hareekskremitter (NT) ble sett et par steder. Sistnevnte benytter helt sikkert hele det aktuelle området. En kongeørn ble observert flygende over området. Det er sannsynlig at denne hekker i nærheten, og at undersøkelsesområdet er en del av denne artens funksjonsområde.

Marianøkleblom til venstre, tjernet med storsalamander (og småsalamander) til høyre.

4 Naturmangfoldloven § 8–10

Her vurderes §§ 8–10, mens § 11 om prinsippet om at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaveren, samt § 12 om prinsippet om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder, overlates til tiltakshaver å besvare.

§ 8 Kunnskapsgrunnlaget

“Offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet.”

Utredningen har vært basert på standard metodikk for kartlegging, verdisetting og konsekvensvurdering. Kartleggingen har fanget opp eventuell forekomst av arter og naturtyper i området, og tilstand og naturkvaliteter er beskrevet. Feltarbeidet var begrenset til ett besøk i begynnelsen av juni, under greie værforhold. Kunnskapsgrunnlaget vurderes som tilstrekkelig for å foreta en vurdering av tiltakets konsekvenser for naturmiljøet i området.

§ 9 Føre-var prinsippet

“Når det treffes en beslutning, uten at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger den kan ha for naturmiljøet, skal det tas sikte på å unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet. Foreligger en risiko for alvorlig eller irreversibel skade på naturmangfoldet, skal ikke mangel på kunnskap brukes som begrunnelse for å utsette eller unnlate å treffe forvaltningstiltak”.

Kunnskapsgrunnlaget, gjennom forhåndsundersøkelser og feltarbeid, vurderes som godt. Det er gjennomgående lav usikkerhet knyttet til konsekvensvurderingen.

§ 10 Økosystemtilnærming og samlet belastning

“En påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for”.

Området er fra tidligere noe påvirket av menneskelig aktivitet (en grusvei og en liten hytte), samt at det finnes enkelte spor etter tidligere drift i området (som en husdyrinngjerding på nordsiden av Gunneskauen øst for hytten). Også i 2023 var det aktivitet i området, i form av at et ti- eller tjuetalls jordlass ble deponert på to steder – ved enden av veien og langs veien øst for hytten. Om området bygges ut med et antall (35–50) fritidsboliger, og at det anlegges skiløyper og skibakke i området, så vil opplagt en del natur gå tapt, men det ble funnet få spesielt viktige arter og elementer i området, og samlet belastning betraktes som liten.

5 Konklusjon

Området ligger i Oslofeltet, som innebærer at det er mye kalk i berggrunnen og jordsmonnet, noe som vanligvis borger for et interessant plante- og dyreliv. Slike elementer ble i liten grad funnet under feltarbeidet i 2023, og det anses om lite sannsynlig at viktige naturverdier går tapt om de planlagte tiltakene gjennomføres. Noen forslag til avbøtende tiltak er gitt i resultatkapitlet.

6 Referanser

Olsen, K.M. 2024. Naturfaglige vurderinger i hyttefelt på Rajehøgda i Kongsberg i 2023. Biofokus rapport 2024-049. Stiftelsen Biofokus. Oslo. <https://lager.biofokus.no/biofokus-rapport/biofokusrapport2024-049.pdf>

Biofokus

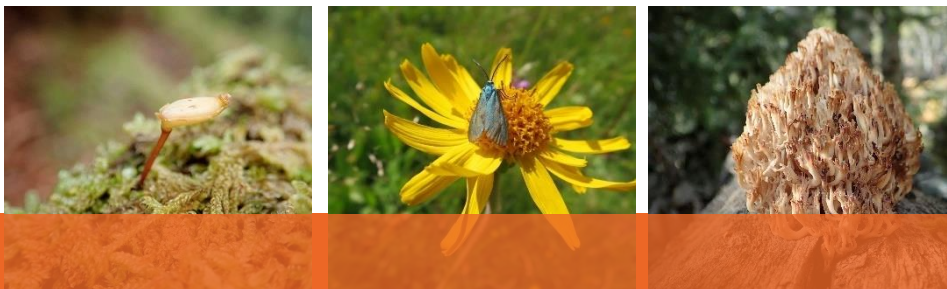
– for et godt kunnskapsgrunnlag

Biofokus er en ideell stiftelse som skal tilrettelegge informasjon om biologisk mangfold for beslutningstakere, samt formidle kunnskap innen fagfeltet bevaringsbiologi. Biofokus ønsker å bidra til en kunnskapsbasert forvaltning av norsk natur.

En kunnskapsbasert forvaltning forutsetter god dokumentasjon av de arealene som skal forvaltes. Biofokus legger derfor stor vekt på feltarbeid for å sikre oppdaterte og relevante data om botanikk, zoologi, økologi, samt avgrensning og verdisetting av områder.

Høy kompetanse er en forutsetning for å kunne registrere og presentere biologisk mangfold-data på en god måte. Biofokus sine medarbeidere er derfor godt skolert innenfor en rekke artsgrupper og har en bred økologisk forståelse for de ulike naturtypene som de arbeider med, det være seg skog, kulturlandskap eller ferskvann. Digitale verktøy som databaser, GIS og bilde-behandling er viktige redskaper i vårt arbeid for å anskueliggjøre naturverdier på en best mulig måte.

Stiftelsen utgir den digitale rapportserien **Biofokus rapport**.

Biofokus rapport 2024–071
ISSN 1504-6370
ISBN 978-82-8449-381-7

Gaustadalléen 21
NO-0349 OSLO
Org.nr: 982 132 924
post@biofokus.no
biofokus.no